REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-korut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30, etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 144 | Brașov, Miercuri 2 (15) Iulie | 1908.

NOU ABONAMENT LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Iulie st. v. 1908

se deschide nou abonament pe cuartalul trei al anului, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii foiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 coroane, pe șese luni 12 coroane, pe trei luni 6 coroane, pe o lună 2 coroane.

Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șease luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

ADMINISTRAȚIUNEA.

Interesul Habsburgilor.

Sub acest titlu ziarul maghiar „Pesti Hirlap“ de Duminecă publică un articol cu care credem a fi de interes a ne ocupa puțin. După multă vorbă încoace încolo numitul ziar vine la adecă scriind:

„In cercurile noastre politice domnește o penibilă părere de un timp îndelungat pe care trebue s'o dau acum pe față. Aceasta părere este că toată dinastia habsburgică, Regele însuși ca și moștenitorul tronului, apără în totdeauna naționalitățile față cu Maghiarii și nu voiesc să le maghiarizăm“.

„Ce-i adevărat din aceasta presupunere, numai puțini o știu, căci numai puțini au avut atingere cu curtea. Fapt este, că Regele a declarat de repețite-ori că el vrea să fie părinte care iubește în mod egal și vrea să fie domnitor drept al Valahilor și Slovacilor tocmai așa ca al Maghiarilor„.

„Dorim a constata hotărât că bărbații de stat maghiari scot din astfel de declarațiuni, ce se cuvin unui domnitor drept, temerea, că c'o politică radicală maghiară poate își vor pierde grația curții“.

„Insă nu la curtea Regelui, nici în Rege și moștenitorul tronului, nu trăește acea concepțiune că față cu maghiari el trebue să fie binevoitori cu naționalitățile ci bărbații de stat ce stau în atingere cu moștenitorul tronului și cu curtea, caută din propriu interes o astfel de politică cu care să-și poată câștiga grația curței.“

„Nici un bărbat de stat maghiar nu s'a adresat pe față curței ca să-i esplice care este adevăratul interes al dinastiei în cestiunea luptei dintre diferitele rasse“.

„Dacă s'ar ivi un bărbat de stat cu minte și conștiu, care să cuteze a spune adevărul regelui și moștenitorului tronului, atunci tocmai acesta ar dobândi cea mai mare grație a curței fiindcă ar putea să lămurească dinastia habsburgică despre aceea, că singurul ei razim în monarchie este maghiaria.“.

După aceasta „Pesti Hirlap“ variază tema de atâtea ori înblătită că Valachii, Sârbii, Slavii și Nemții au toți în apropiere câte un stat național independent și că numai Maghiarii n'ar gravita nicăiri și sfârșește cu paradocsul, că ar fi interesul dinastiei habsburgice ca să aibă cât mai mulți locuitori maghiari în toată monarchia și nu numai în Ungaria. Ar trebui să știe dinastia, că e lucru natural că Valahul din Ungaria până când rămâne Valah, va aspira totdeauna să fie încopciat la statul român. Sârbul din Ungaria nu va fi niciodată inimicul crăiei sârbești, Croatul pretinde un stat slav de sine stătător, Slovacului însă e dor de Rusia.

După aceste excursiuni absurde, organul lui Banffy e de părere că dinastia trebue câștigată cu totul și convinsă despre interesul ce-l are la asimilarea tuturor naționalităților din Ungaria prin lățirea limbei maghiare.

Să dăm pace, zice, cestiunei armatei încât privește partea sensibilă a dinastiei, căci și așa armata nu e aptă pentru contopirea rasselor. Munca contopirei naționale trebue să se înceapă dela etatea de trei ani ai copiilor cu legea kisdedovurilor, trebue apoi continuat cu instrucțiunea poporală în limba maghiară și terminată cu administrațiunea desăvârșit în limba maghiară. Apoi face următoarea concluziune:

„Pentru aceasta maghiarizare pacinică (??!) poate fi câștigată aprobarea dinastiei, fiindcă i-se poate explica, că asta este în interesul ei propriu“.

Am sfârșit. Ceea ce ne bate la ochi este că „Pesti Hirlap“ cunoscut ca organ al lui Banffy, dă expresiune azi unor astfel de temeri în privința înclinărilor dinastiei.

Când baronul Banffy pe când era încă ministru-prezident răspândise prin foile lui știrea, că Majestatea Sa a prezidat un consiliu de miniștrii unguresc. Că în acest consiliu s'a adus în discusiune și cestiunea necesității maghiarizărei și că Majestatea Sa ar fi subscris cu mâna Sa proprie procesul-verbal în care s'ar fi constatat acea neapărată necesitate din punctul de vedere al intereselor statului și al dinastiei. Tot Banffy a variat ani de zile tema, că dinastia noastră ar fi convinsă, că n'are altă scăpare decât dacă se va răzăma în Unguri și numai în ei.

Atunci de ce atâta îndoială și temere după un timp atât de îndelungat, în care nu s'a schimbat nimic în situațiunea politicei interioare a maghiarismului. Ori că au fost toate numai fanfaronadă banffyană? Apoi n'a fost Banffy atâți ani cel dintâi consilier al Majestăței sale? Și nu s'a lăudat întotdeauna că este omul faptelor? De ce dar n'a cutezat a spune pe față curței ca să nu și mai cheltuiască bunăvoința zădarnic pentru niște elemente periculoase ca Valahii, Slovacii, Nemții etc. și să se țină de Maghiari, singurii cari de când domnește monarchia habsburgică peste aceste țări, au avut îndrăzneala ca rassa nepericuloasă ce pretinde a fi, a o detrona la Dobrițin?

Dar să lăsăm pe cei dela „Pesti Hirlap“ în temerea lor. Poate să fie un semn în adevăr că nu-i așa grozavă trecerea Maghiarilor la curte precum s'a îndatinat lumea a crede. Iar în ce privește capacitarea ei dacă nu le-au succes până acuma a o face, ni se pare că ar veni ceva prea târziu.

O pățanie a banului Rauch. De ce mare simpatie și popularitate se bucură bar. Rauch în mijlocul poporațiunei croate, o dovedește și următoarea întâmplare: Alaltăeri banul Rauch a plecat cu automobilul din comuna Zengg peste Novi în localitatea Cirkvenika. Când a sosit în Novi, drumul era baricadat cu lemne și cu sârme. Nefiind nici un suflet de om în apropiere, baronul Rauch și însoțitorii săi s'au văzut nevoiți a delătura singuri piedecile puse în drum. După un sfert de oră automobilul și-a putut continua drumul.

In schimb i-s'a făcut lui Rauch o frumoasă primire în Cirkvenika. La banchetul dat de proprietarul Csillery s'au rostit mai multe discursuri, în cari s'a accentuat necesitatea prietiniei ungaro-croate.

Dela congresul panslav din Praga. Eri s'au început, precum am anunțat, în Praga consfătuirile delegaților slavi. Duminecă a avut loc conferința prealabilă a delegaților cehi, la care s'a hotărît atitudinea lor față cu cestiunile dela ordinea zilei. După amiazi au sosit delegații ruși. La gară ei au fost primiți de comitetul organizator al congresului în frunte cu deputatul Kramarz, care a rostit cuvântarea de binevenire. Din partea delegaților ruși a răspuns Kraschoosky. In cuvântarea sa el a spus că în frumoasa Praga nu se vor rosti numai cuvântări frumoase, ci pretutindeni se vor putea găsi sentimente slave.

Seara s'a dat o reprezentație festivă în teatrul național ceh. După amiazi a avut loc o conferință a ziariștilor cehi, polonezi și ruși, la care s'a hotărît ca presa slavă să înceapă o agitațiune pentru unirea tuturor slavilor.

Situația în Macedonia. O telegramă din Constantinopol arată pe baza unor rapoarte oficiale care e adevărata situațiune în această provincie în ceea ce privește activitatea bandelor. Iată ce se spune în amintita telegramă: Un fapt neîndoios este *scăderea bandelor bulgărești* datorită următoarelor cauze: împuținarea mijloacelor bănești de propagandă din cauza scăderei entuziasmului conaționalilor pentru acțiunea bandelor; încetarea terorizărilor pentru captarea de bani și

---

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

O escursie pe Postovar.

De S. Tamba.

— Fine. —

In sfârșit iată-ne la casă. Crâșmar e un Sas simplu cu »alurii« de domn și stăpân. Ne întâmpină întorcându-ne spatele. Cizme lungi și minte scurtă, gândeam în mine. La întrebarea noastră, dacă are ceva de mâncare, jignit par' că de cutezanța noastră, ne îndrumă cu întrebare cu tot la jupâneasă-sa, care fie zis spre cinstea ei, deși avea poale lungi, dar mintea era neasămânat mai scurtă a jupânului, decât a ei.

Sorbim ceva, ne comandăm prânzul și haide spre vârf. După o jumătate de oră iată-ne la locul dorit în bătaia unui vânt subțirel.

Ce să vă spun? Că picioarele mi-au prins rădăcini și-am rămas cu gura căscată, aiurit de cele ce vedeam?...

Cine n'a avut încă fericirea de a fi stăpânit de emoția puternică și rară a sublimului — dacă nu poate merge la Buceciu — să meargă pe Postovar. N'o să regrete nici-odată. Un colț fermecat din pinacoteca Dumnezeirii i-se desfășură înaintea ochilor. Dacă stai cu fața spre Cristian ai în stânga colosul Buceciului cu păraele-i de zăpadă. Cu greutatea sa enormă par' că singur ține echilibrul cumpenei pământului față de toți ceialalți munți câți se văd la olaltă.

Dealurile și văile de jos iau fel de fel de forme. Ici par' că vezi un mușinoiu, colo o căciulă ciobănească buhoasă și sculată, dincolo valurile umflate ale unei mări, iar în fund Piatra Craiului, care se repede maiestoasă spre cer cu conturile-i dantelate, uriașe. Inchipuire-ami o aseamănă cu cap d'opera unui uriaș al gândirii, care înfruntă toate intemperiile vieții supraviețuind veacurile și vestind generațiilor ce se perândează, nemurirea scânteii dumnezeești ce se află sălășluită în sufletul omenesc. Satele adunate ciotcă și drumurile trase par' că cu linealul potențează variațiunea priveliștilor.

— Dar scobitoarea ceea, împlântată în pumnul cela de nisip ce-o fi oare?...

— E Tâmpa cu statua lui Arpad, îmi răspunde tovarășul Petru.

Un hohot de râs îmi înviora sufletul, cugetându-mă la dimensiunile ce le are acest deal privit din Brașov.

Uite și »Măgura Codlii«, cum stă de răzniță, par' c'ar fi un uriaș ariciu ghemuit!

Intorcându-ți fața în direcțiunea opusă să iai bine sama să nu prea aluneci cu ochiul în jos, căci sudoarea rece ce-ți umezește rădăcina părului n'o uiți curând. In prăpastia amețitoare ce fulgeră sub tine în valea Timișului nu poate privi oricine. Orizontul și aici are doi stâlpi puternici: spre stânga e Ciucașul Săcuilor, care totdeauna îmi face impresia caprei râioase și mai spre dreapta nepeptănata Piatră-Mare, care pare c'a crescut tot în pădure, atât e de neîngrijită și sălbatică.

In fată ai pădurile admirabile de brad din valea Timișului, pe al căror verde închis se odihnește ochiul atât de liniștit. Spre dreapta într'o poeană vezi aruncat Predealul peste care neavând pașaport nu pot trece. Mă trântesc deci pe spate și 'nchid ochii căznindu-mă să-mi reconstruesc cu puterea imaginațiunei dumnezeiasca panoramă din juru-mi. Stau oarecât așa plutind par' că în văzduh și fără să vreau îmi vin în minte cei lipsiți de lumina ochilor și durerea imensă ce trebue să se grămădească în sufletul acestora, auzind pe alții povestind despre grandiositatea fápturilor dumnezeești. Croncănitul sec și răgușit al unor corbi mă fac să-mi deschid ochii și să mi-i pironesc în adâncimile fără fund ale văzduhului, iar gândul mi-se 'ndreaptă către Puterea aceea infinită — sublim al sublimurilor — care a creat și cârmuește toate cele văzute și nevăzute.

Un nor pribeag ca o pală uriașă de bumbac îmi ia gândurile și le duce cu sine. Il urmăresc dus până ce trece în *Țară*. Ce n'ar da stăpânii noștri să poată vămui și nori și gânduri!...

— Hop! hoop!... — E signalul tovarășului, care plecase după bujori de munte și găsise potcoave de cai morți. Bujorii se făcuseră camfor.

Sorb încă odată cu privirea splendoarea tabloului din juru-mi, trimit o șoaptă duioasă spre miazăzi și cu sufletul încărcat de povara plăcută a gândurilor și simțămintelor culese din măreața și deschisa biblie a naturii, cobor de vale.

Tovarășul Petru văzându-mă atât de visător și înțelegând taina stării mele sufletești mă primește cu declamarea ironică a prozei rimate:

O, natură!... Ești măreață,
Mai ales de dimineață,
Și durând păn' către sară,
Mai cu samă primăvara!...

în sfârşit acţiunea energică de represiune a bandelor din partea trupelor turceşti. In schimb însă *propaganda grecească şi sârbească câştigă mereu teren*, propaganda grecească fiind incontestabil cea dominantă astăzi în Macedonia. Mijloacele prin care s'a ajuns la această stare de lucruri sunt aceleaşi, de cari s'au folosit întâiu bandele bulgăreşti. Propaganda grecească, care este îndreptată mai cu seamă în contra Bulgarilor şi Românilor în vilaetele Salonic şi Monastir, ţine în loc, la nord, chiar propaganda sârbească.

Propaganda sârbească este îndreptată mai ales contra elementelor bulgare din vilaetul Ueskueb şi în ultimul timp a avut un deplin succes. Ştirile ziarelor despre o cooperare a bandelor greceşti cu cele sârbeşti, contra elementelor bulgăreşti nu se adeveresc.

Cu toată activitatea însemnată a bandelor, totuşi în total numărul victimelor este mai mic anul acesta în intervalul de la 1 Martie st. n., la 31 Maiu st. v., decât în perioada corespunzătoare; astfel după datele oficiale turceşti în 1907 au fost ucise 378 persoane, iar rănite 138, pe când în anul în curs au fost ucise 357 persoane, iar rănite 88 numai.

Serbările dela Şimleu.

Adunarea generală a „Asociaţiunei“.

INVITARE.

Comitetul aranjator invită cu toată onoarea la serbările, ce vor avea loc din prilejul adunărei generale a Asociaţiunei pentru literatura şi cultura poporului român la Şimleu, din 6 până la 9 August st. n. (24—27 Iulie st. v.) a. c.

Fiind-că invitări speciale nu se trimit, prin aceasta să se considere invitaţi toţi Românii, cari se interesează de progresul cultural al neamului nostru.

Iată programul în liniamente generale:

Joi, în 6 August, la 12 ore, se va primi la Cizer comitetul central, care va veni prin Ciucea iar dela Cizer va călători mai departe cu trăsurile până la Şimleu. *Ceice doresc dintre onoraţii oaspeţi, şi mai ales domnii ziarişti, cari doresc a sosi deodată cu comitetul central, sunt rugaţi a ne anunţa de bună vreme, spre a se putea trimite trăsuri suficiente.* La întâmpinarea comitetului central în Cizer, cea dintâi comună sălăjană în direcţia aceasta (sudică), se va aduna poporul împreună cu fruntaşii din toate comunele dimprejur. Membrii comitetului vor fi salutaţi de cler şi popor, iar din partea desp. Şimleu al Astrei de Rvd. d. *Alimpiu Barbolovici*, vicarul Sălajului şi preşedintele despărţământului.

(Trenul, cu care călătoreşte comitetul central, nr. 505, soseşte în Ciucea dimineaţa la 8 ore 58 minute. Din Braşov porneşte Miercuri sara la 7 ore 30 m., din Sibiu noaptea la 11 ore 10 m., şi-l ajunge la Copşa, iar din Cluj Joi dimineaţa la 6 ore 10 m.)

Joi sara va avea loc în Şimleu convenirea de cunoştinţă.

Vineri se va face serviciu divin şi se va ţinea întâia şedinţă. După şedinţă va avea loc banchetul, după el inaugurarea expoziţiei etnografice şi petrecerea poporală. In acelaş local cu expoziţia etnografică sălăjenească va expune lucrări de industrie casnică Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei, a cărei prezidentă este d-na *Elena Hossu-Longin*.

Sara va avea loc *teatrul*. Se va juca o piesă poporală originală cu muzică şi cântări din partea diletanţilor sălăjeni, instruaţi de artistul nostru dramatic *Aurel P. Bănuţiu*, care va crea rolul principal. După teatru va fi masă comună à la carte.

Sâmbătă a. m. se va ţinea a doua şi eventual p. m. a treia şedinţă.

Seara va avea loc *concertul*. Un punct de forţă al concertului va fi balada *Constantin Brancoveanul*, capo d'opera d-lui prof. din Blaj *Iacob Mureşianu*, care va veni şi o va conduce în persoană. Va fi cântată de corul teologilor din Gherla, în care se va contopi şi al casinei române din Şimleu. Va concerta şi corul *Hilaria* din Orade.

După concert, care va consta din 5 puncte, va urma *dans*.

Toate serbările se vor ţinea într'un *teatru de vară*, construit anume spre scopul acesta în cetatea lui Bathori (o grădină frumoasă), unde publicul va fi cu totul separat de străini. In teatru vor încăpea peste 1000 persoane. *Lojile vor fi decorate cu ţesături şi cusături româneşti din Sălaj. Luminaţie electrică.*

Toţi cei ce doresc a participa sunt rugaţi pe calea aceasta să se insinue cât mai îngrabă, *cel mai târziu până la 1 Aug.* (19 Iulie) a. c., căci altcum nu putem garanta de cvartir. Cvartire avem trei feluri: *gratuite, la particulari cu 2 cor., pe 24 ceasuri şi la hotele.* Cei ce se insinuă sunt rugaţi a arăta ce fel de cvartir doresc.

De asemenea şi *cei ce doresc a participa la banchet* sunt rugaţi a se insinua deodată cu insinuarea participărei, cel târziu până în 1 Aug. st. n. căci altcum comitetul aranjator nu garantează. Tacâmul costă 5 cor. de persoană. La banchet vor lua parte şi ţărani, à 1 cor. 60 b. tacâmul.

*

După încheierea serbărilor, Dumineca, 9 August n., se va face peregrinaj la mormântul din Bocşa română al lui Simeon Bărnuţiu, dela naşterea căruia se 'mplinesc 100 ani. Se va face şi o escursiune la Moigrad, fosta capitală a Daciei porolisene.

NB. Insinuările pentru cvartire şi banchete, precum şi cererile de informaţiuni sunt a se adresa d-lui *Ioan P. Lazar*, preşedintele comitetului aranjator.

Onor. oaspeţi au legătură cu trenul până în Şimleu: prin Orade, Carei şi Cluj, Bistriţă, Gherla, Dej, Jibou, Zălau.

Comitetul aranjator.

Conferinţa grăniţărească din Năsăud.

— Urmare. —

De aici deducţia »logică«..., că şcoalele fundamentale *de azi* trebue desfiinţate necondiţionat, din cauză că *peste 10 ani* nu le vom mai putea ţinea...

Aceasta diferenţă colosală de venite şi spese, de prezent *nu există*, iar cât pentru viitor *nu poate să obvină*, nici pe de departe.

Să demonstrez:

ad. *a*) La administraţia fondurilor nu se simte lipsă absolută pentru crearea unui post nou *de director de administraţie*, post de căpătuială, creat pentru anumite persoane..., post plătit cu 5—6.000 cor. anual, contra statutelor fondurilor. Cu suma considerabilă de 5—6.000 cor. îmi ţin perfect şcoala din Monor, cu aproape 300 elevi.

Acest post nou, în perspectivă... este cu atât mai puţin reclamat de împrejurări, cu cât actualii amploiaţi dela administraţia fondurilor, presupunând că'şi ţin regulat oarele de oficiu, — după chiar declaraţia unui membru al oficiului de manipulaţiune al fondurilor, — *sunt prea suficienţi* pentru a duce la îndeplinire agendele, pentru cari s'au angajat.

ad. *b) La gimnaziu* nici când, nici peste 50 ani poate, nu va fi lipsă, nu poate fi lipsă de 60.000 cor. pentru îmbunătăţirea plăţilor profesorale. Nu, căci doar profesorii se schimbă: bătrânii se duc şi vin tineri în locul lor, cu plăţi începătoare modeste, astfel încât, chiar cu salariile îmbunătăţite după spiritul vremii, — susţinerea gimnaziului, — după chiar declaraţia unui profesor competent, — nu poate costa mai mult ca maximum 50.000.

ad. *c*) Incât priveşte *şcoala fund. de băeţi şi fetiţe din Năsăud* cu 7 puteri didactice, pentru susţinerea căreia se recer anual 12.000 cor.. nici când nu poate trece peste suma actuală de spese, de o parte, fiindcă învăţătorii dela aceasta şcoală, precum şi dela şcoalele din Borgoprund şi Monor, — afară doar de competinţele de quincuenale, — aceştia sunt deja în beneficiul legii noue şcolare din 1907, de altă parte mulţi din învăţătorii mai bătrâni, cu ani de serviciu, se pregătesc peste un an, doi, a trece în statul penzionării, iar cei mai tineri încă, între împrejurările *vitrege* de azi, cu greu cred să ajungă vre-unul a împlini încă un ciclu de 10 ani.

Iată valoarea »reală« a preliminarului de venite şi spese a fondului central şcol. din Năsăud, preliminar »croit« pe 10 ani...

ad. 2. Şcoalele fundaţionale elementare din Năsăud, Borgoprund şi Monor, nu mai sunt şcoale de model, nu sunt nici şcoale pregătitoare pentru gimnaziu; autonomia am perdut'o şi stăm mai rău ca la şcoalele confesionale...

Asupra acestei enunciaţiuni publice a d-lui protonotar, prin care se atacă 3 institute de învăţământ şi se insultă 3 corporaţiuni de învăţători, fapt, care la alte neamuri, la alte popoare, ar fi produs resenz şi disgust general, mă reţin de astădată a aprecia cu merit cuvintele *grele*, rostite de către un înalt funcţionar comitatens, în faţa reprezentanţilor alor 44 comune grăniţereşti, susţinătoare ale acestor şcoale. Corporaţiunile respective însă, care numără în sânul lor bărbaţi încărunţiţi pe terenul părăjinit al educaţiunei şi instrucţiunei poporale, membri nepătaţi, cinstiţi ai societăţii şi inteligenţei româneşti, sunt datoare faţă de sine însăşi, faţă de opinia publică şi în special faţă de susţinătorii şi patronii şcoalelor noastre, să revină în special şi să documenteze cu date şi cifre, cât de nebazat, cât de rău informat, cât de preocupat a fost d-l protonotar în enunciaţiunile sale, de tristă memorie, referitoare la rolul ce l-au avut şi-l au aceste şcoale în vieaţa poporului nostru din acest ţinut.

Şcoalele fundaţionale, din Năsăud, Borgoprund şi Monor, este lucru ştiut şi de străini. — îşi au trecutul lor glorios, ce nu se poate întuneca, îşi au istoricul lor strălucit, ce se începe cu chiar începutul românismului în aceste părţi.

In cât priveşte rolul acestor şcoale în trecutul apropiat, rolul şi misiunea lor cu deosebire în timpul prezent, prea cred, orice om cu minte şi judecată sănătoasă, lipsit de ură şi patimă, trebue să vadă şi să se convingă, că aceste şcoale, astăzi mai mult ca oricând, îşi au rostul şi menirea lor de a fi aceea, ce părinţii şi strămoşii noştri le-au destinat să fie pentru toate timpurile şi împrejurările: focularе de cultură, centre puternice de educaţie si instrucţie ale tinerelor generaţiuni ale poporului nostru, împrăştiat pe cele 3 văi: a Someşului, Bârgăului şi Monorului.

Şi între astfel de împrejurări, să mai fie oare om pe Valea Someşului şi pe întreg teritoriul fostului regiment al II-lea român de graniţă, care să nu ştie, care să nu se fi convins de rezultatele strălucite, ce şi azi le dau aceste şcoale, pe altarul culturii naţionale.

Şi oare d-l Dr. Scridon, care are pretenţii de a şti şi cunoaşte toate, să nu ştie dânsul oare, că bunăoară în şcoala fund. din Năsăud se cresc şi astăzi copiii inteligenţei număroase din Năsăud şi jur, copiii preoţilor, învăţătorilor şi fruntaşilor din comunele apropiate şi depărtate? Şi d-l Dr. Scridon să nu ştie oare, că din 203 elevi ordinari (plus 85 elevi ai şcoalei de repet.) ai şcoalei fund. din Năsăud, înscrişi pe an. 1907/8, peste 80 elevi, deci aproape jumătate au fost elevi de prin alte comune, în afară de Năsăud, până şi de prin comunele indepărtate a comitatului Solnoc-Dobâca şi să nu ştie d-sa — zic, — că chiar din comuna sa natală, *Feldru*, pe care, mă bucur, că o ridică, o înalţă în faţa publicului, ca o comună harnică, fruntaşă, cu biserică frumoasă, cu şcoală nouă de 45,000, cu inteligenţă număroasă, cu învăţători harnici, chiar în decursul acestui an şcolar, ce abia a trecut, au cercetat şcoala din Năsăud copii ai inteligenţei din Feldru, copii de învăţător?

Şi dacă cu toate acestea, s'a găsit câte un preot *„învăţat“* — vorba d-lui Scridon, — care încunjurând şcoalele fundaţionale şi confesionale din satul lui, şi-a dus copiii la şcoale, cu limbă de propunere străină, e aceasta oare vina şcoalelor noastre, ori a învăţătorilor angajaţi la acestea? Eu cred că nu!

Şi crezi, d-le protonotar, că nu cunosc eu popă românesc din district, al căruia copil n'a văzut nici când şcoala românească şi cunosc român şi încă »naţionalist« în Năsăud, ai căruia copii nu ştiu *nici o vorbă* românească. Ei, şi în acest caz tot şcoalele fundaţionale şi învăţătorii lor poartă vina?

Dar bine pentru Dumnezeu, acestea sunt argumente, cu cari e permis a se lovi publice instituţiuni şi corporaţiuni??

Deschide »Raportul gimnazial«, de o serie de ani încoace, dechide chiar Raportul gimn. pro an. şcol. 1907/8 şi nu vei vedea clasă, în care să nu fie *eminenţii*, în majoritate, absolvenţi ai şcoalei fund. din Năsăud. Mai mult încă: vei vedea clasă, în care eminenţii *toţi* sunt absolvenţi ai şcoalei din Năsăud. Şi să se noteze, că acest rezultat se ajunge după 4 ani de şcoală, pe când pe sate, la şcoalele confesionale, abia după 6 ani.

Şi e foarte natural şi uşor de înţeles aceasta pentru orice om, care are cât de cât noţiune de pedagogie, căci altfel sunt referinţele la şcoala din Năsăud, precum şi la şcoalele surori din Borgo-prund şi Monor: frecuenţă regulată, plan *special* de învăţământ, biblioteci la dispoziţie anul şcolar de 10 luni etc. şi cu totul altfel la şcoalele săteşti de prin periferii, unde mizeria şi năcazurile se prezentă în sute şi mii de forme şi colori.

Departe de mine de a intenţiona eu prin aceasta, a aduce cea mai mică umbră, cea mai mică pată asupra activităţii şi destoiniciei *recunoscute* a învăţătorimei noastre confesionale; a acelor învăţători, cari au cea mai grea, cea mai nobilă dar

---

Efectul a fost al unui duş rece. M'a adus în ori şi m'a redat pământului. Era şi vremea, căci stomacul îşi pretindea şi el drepturile sale. Ajunşi la casă ne-am luptat din greu cu găluştele jupânesii, care a rămas cam nemulţumită văzând că nu-i svântăm blidele. Am svântat în schimb sticla cu vin, de ceeace se va fi supărat »ceealaltă jumătate« a jupânesii: jupânul.

Ce şoadă-i lumea asta! Faci una, nu-i place jupânului; faci alta nu-i place jupânesii...

Lectura ziarelor — obicinuită după masă — o înlocuim cu descifrarea numelor imortalizate în coastele de brad ale casei şi în condica internaţională a reuniunei carpatine, unde vestitul Apáthy dela Cluj stă frumuşel alăturea de atâţi »vad oláh«, fără să-şi scoată ochii, să facă spume la gură şi să se muşte. Ce pace şi bună înţelegere poate domni între cele mai diferite elemente, dacă-'ş cunoaşte fiecare lungul nasului şi se mărgineşte numai la ceea ce-i compete lui, fără să râvnească la ceeace e al deaproapelui său şi fără să ghiontească în dreapta şi 'n stânga, ca să se cucuie acolo, unde nu-i de nasul lui!

Ici vezi un păun de student dând târcoale cutărei păuniţe cu rochie scurtă, colo nişte pinteni lângă o păreche de opinci sau cizme, dincolo părul alb lângă părul bălai sau întunecat al tinereţii. Intorcând foaia dai de mâna greoaie şi nedeprinsă la scris a muncitorului alăturea de cea uşoară şi sprintenă a cutărui amploiat. In altă parte vezi ochii visători ai cutărui admirator al naturii lângă musteţele pe oală ale unui nas papricat glorificator a lui Bachus. Vorbe cari nu spun nimic în vecinătatea altora cu înţeles adânc ş. a. m. d. Şi fiecare se recomandă conform caracterului său şi a sărăciei sau bogăţiei duhului de care dispune, — în limba sa maternă, afară de câţiva Români »cu buze nemţeşti«.

O adevărată armonie democratică vezi sălăşluită aici, fără procurori, şi fără jandarmi.

După număr întâietatea o au Nemţii. După ei urmează Românii. Ungurii par a fi ajuns p'aici mai mult din mila politicei de colonizare a lui Darányi: câte 2—3 icuiţi printre massele celorlalţi. Poate de aceea se poartă aşa de liniştit...

S'ar putea face studii foarte interesante pe baza acestei condici, dar oboseala drumului şi vinul jupânesii mă trag spre iarbă. Mă trântesc la sânul mamei comune în bătaia soarelui şi mă dau în grija moşului Morpheu. După vre'o oară de aromeală ridic capul speriat. Se făcea c'aşi fi pornit în zbor de pe vârful muntelui si dute... du-te.. du-te... dar când ajung în Predeal hârşt! un finanţ cu nişte foarfeci enorme îmi rătează o aripă şi atunci zdup! de pământ. Tot paşaportul,... — mă gândii după ce m'am trezit — bată-l sfânta cruce să-l bată!...

Erau $3^1/_2$. Ne 'mpăcăm cu jupâneasa — pe jupân nu l-am mai văzut, nu l-aş mai vedea! — şi în tactul lătratului de câne ne luăm picioarele'n cârcă spre casă. Pentru variaţie nu mai coborâm pe unde am urcat, ci luăm »drumul lui Römer« (roşu-alb), care e cu mult mai bun lipsindu-i cu desăvârşire petrişul, care face drumul celalalt atât de anevoios la coborâre. Trecem pe sub »Peatra arsă« gândindu-ne cu groază la bolovanii aruncaţi de sus înainte de amiazi şi ieşim în luminişul deschis al Poenii, unde tălăngile unor vite se strecurau printre sforăelile ascuţite ale ovreului, pardon! — ale ferăstrăului, ca nişte mângăeri duioase printre scrăşnete de dinţi.

Eroii dela Pănade dispăruseră, iar Oabănul l-am găsit tot cum l-am lăsat: cu acelaş praf pe el şi pe de laturi cu aceleaşi stânci mâncate de vreme sau scobite de cazmale. Petrile lui Solomon privite de sus îmi păreau nişte căciuli de clowni. Şi cu cât ne apropiem mai tare de oraş, cu atât se'ngroşia par'că mai tare aerul.

In capătul Scheiului un băieţaş ca de 4 ani ţipa de-ţi lua auzul. Când am ajuns în dreptul lui am observat că-i sângerează degetul cel mare dela piciorul drept. Mamă-sa îl aştepta în mijlocul străzii cu mânile proptite în şolduri, gata să izbucnească, când o femeie din vecini ce şedea la poartă scăpă vorba:

— Aşa-i. El începe şi altu *isprăieşte*!

Ce-a mai urmat nu ştiu. Cotisem în altă parte şi n'am mai auzit cum şi când s'a pus punct.

Mă cugetam la vorbele înţelepte ale femeii celeia. Şi la noi începuse *capul* şi isprăviseră *picioarele*. Dar isprăviseră bine şi spre deplina mea mulţumire sufletească, — de cea trupească tac vreo două-trei zile.

Dumnezeu să mi-le ţină sănătoase încă mulţi ani spre bucuria mea şi a pantofarilor!...

De-a cetitorilor nu vorbesc. Le cetesc din faţă gândul: »Fie, dar pe viitor să nu mai termine condeiul ce-au început picioarele, c'altcum ţi-le dăm dracului!«

şi cea mai slab răsplătită muncă pe pământ.

Aceştia învăţători, învăţătorimea întreagă chiar, se va angaja, are datorinţa a se angaja şi a protesta sus şi tare, — o cere aceasta colegialitatea şi dreptatea cauzei mari comune, — contra nedreptăţii şi inzultei, ce se aduce publice contra colegilor lor dela şcoalele din Năsăud, Borgoprund şi Monor, contra alor 15 învăţători integri şi cinstiţi.

(Finea va urma.)

Discurs

rostit la încheierea anului şcolar 1907/908, în ziua de Sân-Petru (29 Iunie v. 1908). în sala festivă a gimnaziului gr.-or. român din Braşov de directorul gimnazial Virgil Oniţiu.

Onorat Public!

Iubită tinerime şcolară!

In vieaţa popoarelor de azi toate se petrec sub deviza culturii. Iar cultura nu este altceva, decât un mijloc, care făcându-ne să cunoaştem tot mai bine lumea, în care trăim şi legile firii, care ne stăpânesc, ne dă putinţa să ne folosim cât se poate de mult de avantagiile materiale, ce aceste ne ofer, — iar ca parte morală: cultura e mijlocul. prin care ne deprindem să lepădăm zilnic mai mult şi mai mult din însuşirile animalice ordinare moştenite, care sunt totdeauna egoistice şi să ne însuşim calităţi altruistice, căutând şi binele altora, nu numai al nostru.

Din cele spuse se vede, că cultura adevărată este o nobilitare intelectuală, care ridică pe om materialiceşte şi moraliceşte. Şi adevărată cultură nici nu este decât aceea. care are ambele aceste note. Un om egoist şi fără inimă — de-ar avea o lume de învăţătură în capul său şi de-ar agonisi o lume de bogăţii materiale prin ştiinţa şi iscusinţa lui — nu poate fi socotit de om *cult* în înţelesul adevărat al cuvântului. Şi tot aşa despre un pustnic cu desăvârşire altruist, dar analfabet şi ignorant nu va zice nimeni, că este *cult.*

Cultura minţii şi cultura inimii, cum ne-am deprins să zicem, aceste două *împreună* constitue dar cultura adevărată.

Nu vreau să vorbesc aci despre institutele de învăţământ ca ateliere de cultură, dar mă cuget la însuşirile ce se cer dela omul sau oamenii, cari vor să aibă mai plăcute şi mai bogate roade din cultura lor.

Insuşirea de căpetenie a omului cult trebue să fie *iubirea de muncă.* Munca este cel mai rentabil capital, care răsplăteşte cu 100 la 100 pe cel ce munceşte. Şi în fruntea popoarelor culte de azi stau acele neamuri, care sunt mai muncitoare. Căci munca stăruitoare nu este numai cel mai sigur isvor al bunei stări materiale, deci al vieţii ticnite şi fericite, ci este în acelaş timp factorul cel mai de samă al nobilitării morale, adecă al culturii inimei. Omul de cultură, care este muncitor nu este expus la ispitele rele ale vieţii. Alcooliştii, pungaşii, hoţii, ucigaşii nu ies din rândul celor ce iubesc munca. Omul muncitor este om cinstit, — asta o ştie şi poporul de rând.

Unul dintre factorii culturali cei mai de căpetenie este deci fără îndoială dragostea de muncă. In punctul acesta — în cât priveşte neamul românesc din patria noastră — putem să fim mulţumiţi, căci neamul nostru este un neam de oameni muncitori. Sârguinţa şcolarului român este îndeobşte cunoscută şi avuţia noastră naţională de azi s'a alcătuit nu din renta capitalelor noastre băneşti moştenite, nici din arenda latifundiilor, pe cari nu le-am avut, ci din productul singurului nostru capital, care a fost: munca neamului nostru.

Dacă munca aceasta nu a produs la noi aceleaşi roade îmbelşugate ca la alte popoare, apoi cauza este a se căuta mai cu samă în 2 împrejurări: în lipsa suficientă de învăţătură pe de o parte şi în lipsa spiritului de asociare, cu alte cuvinte: am muncit în neştiinţă şi am muncit răzleţi. A mai stărui azi asupra necesităţii de a lăţi învăţătura prin şcoală în cele mai largi pături ale poporului, este o banalitate. Nu voiu stărui deci asupra acestei cestiuni, care a întrat deja în conştiinţa obştească.

Dar voi stărui asupra *spiritului de asociare*, care ne lipseşte şi pe care-l consider eu — pe lângă iubirea de muncă — ca condiţia esenţială a progresului prin cultură. Şi cu aceasta am ajuns la obiectul propriu al discursului meu de faţă.

Ne lipseşte dar într'adevăr acest spirit de asociare?

Avem Asociaţiunea pentru literatura şi cultura poporului român, avem Societatea pentru fond de teatru român, Asociaţiunea aradană, atâtea reuniuni de cântări, câteva reuniuni de meseriaşi, altele de înmormântare.... dovadă, că nu ne lipseşte spiritul de asociare, — mi-s'ar putea reflecta.

Regret, că nu-i pot da dreptate celui ce grăeşte astfel. Toate aceste asociaţii şi reuniuni există. Dar cine a pătruns în tainele vieţii lor, trebue să fie izbit de silinţele uriaşe ale *unei mâni* de oameni, cari se trudesc a le ţinea în picioare şi a produce o aparenţă de prosperare. Imitând pe străini pe de o parte şi nădăjduind în viitor ele s'au înfiinţat de *câţiva* entuziaşti cu dragoste de neam, pentru ca tot numai de *câţiva* să rămână îngrijite. Un semn neîndoios acesta, că ele nu s'au născut dintr'un sentiment *obştesc* al *masselor* poporului şi nu sunt nici azi un coeficient al interesării acestor *masse.*

Număraţi odată membrii acestor societăţi şi căutaţi nu procentul, ci numai promilul din suma de aproape 3 milioane de Români din această ţară şi vă veţi convinge, că mult dacă 1 promil, adecă unul singur din câte 1000 de Români, este membru la vr'una din aceste societăţi. Iar dacă am căuta după numărul acelora, cari promovează scopurile acestor societăţi (afară de plata cu chiu cu vai a taxei de membru) şi în vr'un alt chip, — atunci nu cred că vom ajunge la o cifră mai mare de $^1/_{10}$ din 1000, adecă la câte 1 din 10,000 de Români.

Ce dovedeşte aceasta?

Dovedeşte ceea-ce am afirmat noi: *ne lipseşte spiritul de asociare.*

Dar cele vr'o 150 de bănci româneşti, — m'ar putea iarăşi întrerupe cineva, — nu sunt o vie dovadă a spiritului nostru de asociare?

Dacă rămâneam la numărul de vro 80—100 poate că mă clătinam în convingerea mea. Dar decând au început să răsară ca ciupercile, chiar câte două într'un sătuleţ sărac, — de atunci m'am convins şi mai mult de lipsa spiritului de asociare la noi. Căci înmulţirea băncilor la noi a ajuns să fie azi semnul cel mai neîndoios al spiritului nu de asociare, ci de desbinare dintre noi. Băncile nouă de acum se fac nu din motive economice îndreptăţite, ci din patimă şi ură; scopul lor nu este moral, ele nu vreau să ridice economiceşte un ţinut românesc, ci vreau să zădărnicească munca altora, cari li-au apucat inainte.

Rămâne deci fapt, că suntem lipsiţi de spiritul de asociare, aşadar de o condiţie esenţială a înaintării prin cultură.

(Va urma).

STIRILE ZILEI.

— 1 Iulie v.

Preşedintele Fallières decorat de regele Carol. O telegramă din Paris anunţă că preşedintele Falliéres a primit Sâmbătă după amiazi pe ministrul României d-nul Grigore Ghica, care i-a prezentat marele cordon al Ordinului Carol I.

Numiri la justiţie. Dr. *Emil Haţieganu*, notar la judecătoria reg. din B.-Huedin, fiul protopopului din Cojocna, a fost numit subjude la judecătoria reg. din Ileanda-mare (Nagy-Ilonda).

Cununie. D-l Dr. Nicolae V. *Zigre*, advocat în Oradea-mare şi d-şoara Lucia *Plopu*, fiica d-lui jude reg. la curie Dr. G. Plopu, ne anunţă cununia lor, care se va serba în 19 l. c. n. în capela ortodoxă română din Budapesta.

Sincerile noastre felicitări!

Nou advocat roman. D-l Dr. Nicolae *Cristea* ne aduce la cunoştinţă, că şi-a deschis cancelaria advocaţială în Ocna-Sibiiului. Ii dorim multe succese spre binele poporului nostru din acel ţinut.

Din Sinaia ni se scrie: Eforia spitalelor civile din Bucureşti a angajat orhestra permanentă a ministerului instrucţiei, sub direcţia d-lui profesor D. Dinicu, şi muzica reg. 1 geniu, dirijată de d-l capelmaistru Kratochvil, pentru a cânta în parcul din Sinaia. Muzica militară începe să cânte la 1 Iulie v., iar orchestra la 15 aceeaşi lună, până la sfârşitul lui August.

Nouă experienţe ale contelui Zeppelin. »Berliner Lokalanzeiger« află din Strassburg, că mâne va sosi aci cu balonul contele Zeppelin. Impăratul a ordonat ca artileria locală să-l primească cu salve de tun. Din Friedrichshaven se anunţă, că douăzeci şi două de automobile, având fie-care un ofiţer, au fost orânduite pentru serviciul de pază şi de observaţiune în timpul călătoriei contelui Zeppelin cu balonul. Fiecare staţiune de automobil va trebui să urmărească călătoria, din punctul ei determinat şi să facă observaţiuni, pe cari să le transmită imediat telegrafic biroului central. In caz de pericol, aceste staţiuni de automobile vor trebui să dea ajutor. Toate oficiile de poştă şi telegraf au primit instrucţiuni identice. Ziua, automobilele vor putea fi distinse cu ajutorul unui steag alb, noaptea cu ajutorul unor lanterne, cari vor fi îndreptate în sus. Balonul se va servi, ca semnal de alarmă, de o lanternă roşie.

Un dar făcut Sultanului de regele Italiei. Sultanul a primit Vineri în audienţă pe marchizul Imperiali, ambasadorul Italiei, care i-a remis o scrisoare autografă a regelui Victor Emanuel, prin care Suveranul mulţumeşte Sultanului pentru darul făcut (un vas de porcelan din fabrica Yldix) şi-i anunţă remiterea în dar a unui tablou reprezentând pe regina cu cei patru copii ai ei.

Instrucţia în afacerea bancherilor din Budapesta. Instrucţia împotriva bancherilor cari au păgubit cu sume enorme, numeroase firme germane, continuă cu energie. Unul dintre aceşti bancheri cu numele Felix Lorant s'a sinucis, fiind iminentă arestarea lui. Două firme germane au făcut astăzi reclamaţiuni identice la parchetul local.

Un nou balon dirigeabil. După cum se anunţă din Paris, Sâmbătă s'a făcut, în faţa unui public numeros, întâia încercare cu noul balon dirigeabil Malecot. Balonul acesta are formă lungăreaţă, e lung de 34 de metri; are un diametru de 10 metri şi un volum de aproape 1000 metri cubi. O nacelă fixată aproape de centrul balonului, transportă pe pilot şi pe un maşinist. Alta e menţinută prin ajutorul unei frânghii, al cărei capăt e în mânile pilotului. Când frânghia e trasă îndărăt, dă naştere unei deplasări de echilibru, care face să se ridice în sus partea de dinainte a balonului şi acesta se ridică. Dacă, din contră, frânghia e trasă în sens opus, balonul îşi îndreaptă vârful în jos, scoborându-se. Se zice că experienţele au dat rezultate surprinzătoare. Autorităţile militare cred că balonul Malecot va face o adevărată revoluţie în aeronautica militară.

O nouă invenţie chinematografică. Din Paris se anunţă, că englezul Albert Smith a inventat un nou sistem de chinematograf, în care se vor putea reproduce şi colorile persoanelor, nu numai mişcările lor. Smith a şi dat reprezentaţiuni cu noua sa invenţie, cari au avut mare succes.

Un candidat de advocat cu praxă află aplicare — pe lângă condiţiuni favorabile — dela 15 August a. c. în cancelaria subscrisului. — *Sighişoara*, la 12 Iulie 1908. *Dr. Toma Cornea.*

Din România.

Bucureşti, 30 Iunie 1908.

Emisiunea acţiunilor casei rurale. — Pentru comerţul României. — Un jubileu.

Vineri s'a terminat tragerea acţiunilor subscrise pentru Casa Rurală. Cele 10.000 acţiuni, în valoare de 5 milioane, au fost atribuite la 2.360 subscriitori, din 6.200 câţi erau la început. Titlurile provizorii vor fi regulate în primele zile ale săptămânei acesteia. Adunarea generală a acţionarilor va fi în urmă convocată, pe la 20 Iulie, pentru a alege membrii consiliului de administraţie conform legei Casei Rurale.

Ministerul agriculturei şi domeniilor aduce la cunoştinţa subscriitorilor la emisiunea acţiunilor Casei Rurale că repartiţia subscrierilor s'a făcut şi că tragerea la sorţi pentru atribuirea acţiunilor s'a terminat. Acţionarii se pot prezenta, cu începerea de Marţi 1 Iulie la administraţiunile, unde au depus declaraţiile lor de subscriere, spre a-şi primi acţiunile sau, în caz când nu li-se va fi atribuit nici o acţiune, a-şi primi înapoi cauţiunea de 10 la sută ce a depus la subscriere.

*

De mare însemnătate şi folos pentru comerţul României şi hotărâtoare pentru reputaţia de care începe să se bucure România din punct de vedere economic, este înfiinţarea în Bucureşti, a unei sucursale a vestitului Institut de informaţiuni comerciale »Auskunftei W. Schimmelphennig«.

Această casă este înfiinţată încă din 1872 în Berlin şi Frankfurt pe Main; are o mare reputaţie, mult credit şi lucrează cu toate centrele comerciale însemnate, având peste 90 de case ale sale, sucursale nu numai prin centrele comerciale din Europa, ci şi din Africa şi Asia — şi lucrând şi cu America prin cunoscuta mare casă: »The Bradstreet Company« din America şi Australia.

Are până azi 230 de birouri şi 5000 de funcţionari.

Stabilirea acestei sucursale în Bucureşti e un semn, că comerţul României merge cu paşi repezi spre desvoltare, iar pe de altă parte această casă va uşura şi înmulţi raporturile comerciale din ţară.

*

Gazeta zilnică germană „*Rumänischer Lloyd*“ îşi serbează la 1 Iulie jubileul de 25 de ani de existenţă în capitala României.

Acest ziar a dovedit întotdeauna iubire pentru ţara, care atâtor germani le dă pânea de toate zilele şi a dovedit în timpul din urmă, interes pentru literatura noastră mai nouă, din care au apărut mai multe traduceri în coloanele sale — traduceri publicate mai pe urmă în volum.

Cu prilejul acestui jubileu d. Gustav Albrecht, directorul de 10 ani al ziarului, pregăteşte un număr escepţional, la care, pe lângă mulţi cunoscuţi scriitori din străinătate, va colabora şi M. S. Regina.

»Rumänischer Lloyd« e cea mai veche gazetă germană din România şi ea îşi împarte cetitorii cu „*Bukarester Tagblatt*“, ziarul tot nemţesc, dar apărătorul intereselor evreeşti în România.

M.

Bibliografie.

— »**Ciprian Porumbescu**, icoane din frământările unui suflet de artist.« De Dr. Valeriu *Branisce.* Broşură de 120 pagini. Cu portretul lui Ciprian Porumbescu, după ultima fotografie. Preţul unui exemplar 1 cor. 50 bani. Se poate comanda prin librăria »Gazetei«.

ULTIME ŞTIRI.

Viena. 14 Iulie. Maj. Sa Monarhul a oferit un dar de 2000 lei institutului „Vatra luminoasă“ din Bucureşti.

Londra, 14 Iulie. Se telegrafiază din Teheran că Rezin-Han bombardează la Taebris, poziţiunile ocupate de revoluţionari. Revoluţionarii au expediat o telegramă de supunere Şahului, cerându-i iertare.

Constantinopol. 14 Iulie. Eri pe bordul vaporului francez „Sidon“ în drum dela Salonic spre Constantinopol, generalul de divizie Saddik Fazil Paşa a fost grav rănit de către un ofiţer turc. Autorul atentatului ar fi un albanez.

Domnii abonaţi, cari pe ziua de 1 Iulie v. nu şi-au reinoit încă abonamentul, să binevoiască a-l reinoi neamânat, ca să nu li-se întrerupă espedarea ziarului.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

Tarif pentru fransele de lux a brutarilor braşoveni.

Prețul materialului crud, simbriile muncitorilor se ridică din zi în zi și în urma acestora s'a scumpit toate productele.

Cu aceste fapte trebue se socotească și brutarii brașoveni. Pe lângă deplina considerare a tuturor cerințelor juste a P. T. publicului, brutarii au statorit cu valoare pentru întregul ținut al orașului, următoarele prețuri de fransele și adecă:

1. Cornuri (chifle), jimble în vânzare detail în uzină sau în locurile publice costă o bucată 4 fileri. Revânzătorii capătă pentru 20 fileri 6 bucăți. Alți cumpărători capătă în localitățile etablismentului pentru 20 fileri 5 bucăți.

2. Așanumitele cornuri și jimble de un crucer se dă revânzătorilor pentru 20 fileri 12 bucăți. Alți cumpărători capătă pentru 20 fileri 10 bucăți.

3. Franzele vechi capătă revânzătorii pentru 2 coroane 70 bucăți adecă pentru 20 fileri 7 bucăți. Franzele vechi nu se ea în schimb.

4. La vânzarea în detail costă 2 bucăți fransele vechi 6 fileri.

5. Fărîmițe de jimble se dă 1 litră revânzătorilor cu 24 fileri, alți cumpărători capătă litra cu 28 filleri

La cuantități mai mari ca 20 litre, se dă revânzătorilor litra cu 22 filleri.

6. E oprit a tolbăși a umbla din casă în casă cu fransele susnumite.

Cu tot respect

223,1—2. **Brutarii de lux brașoveni.**

Declarațiune.

Subsemnatul declar că nevasta mea **Maria Lupșan** născută **Pitiș-**Jepu nu mai are dreptul a face datorii sau cumpărături în numele meu căci eventualele datorii nu le mai recunosc și prin urmare **nici nu le voi mai plăti.**

George Lupșan.

232,1—1.

Publicațiune.

Duminecă în 6 (19) Iulie la 10 oare din zi se va ținea licitație publică verbală, la care se admit și oferte închise în sala de ședințe a Comitetului parochial dela Biserica Sf. Neculae din Brașov-Scheiu, pentru arândarea pe timp de șase ani a unui complex de aproximativ 28 holde teren arabil de lângă Timiș și din imediata apropiere a locului pentru esercițiile militare.

Oferte însoțite de o garanție provizorie în sumă de Cor. 85, se vor preda până în ziua de licitare la mâna d-lui econom A. Lupan sen. strada Ecaterinei Nr. 4, la care se pot citi și condițiile de licitare.

Brașov, în 23 Iunie 1908.

Comitetul parochial al Bisericei române ort. răs. dela St N colae in Brasso (Brașov).

Dr. V. Saftu, preș. Nr. 220. I. Priscu, secr.

Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.

Valabil din 1 Maiu st. n. și până în 1 Oct. st. n. 1908.

Plecarea trenurilor din Brașov.

Dela Brașov la Budapesta:

I. Trenul mixt la óra 5·46 min. dimin.
II. Tr. accel. (peste Clușiu) la ó. 2·45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la óra 7·30 min. séra.
IV. Tr. accel. p. Arad la órele 10·26 m. séra.

Dela Brașov la Bucurescĭ:

I. Trenul de persóne la óra 3·20 m. dim
II. Trenul mixt la órele 12·00 m. p. m.
III. Trenul accel. la óra 2·19 min. p. m. (ce vine pe la Clușiu).
IV. Tren mixt la órele 7·47 séra.*
*) (care circulă numai la Predeal).

Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu Bereczk și Ciuc-Ghimes:

I. Trenul de pers. la óra 5.15 min. dim.*
II. Trenul mixt la óra 8·41 min. a. m.*
III. Trenul de per. la óra 3·05 m. p. m. (are legătură cu Ciuc-Szereda).
IV. Tren de pers. la órele 7·00 m. séra.*
(* au legătură numai la Szepszi-Szt.-György).

Dela Brașov la Zernescĭ (gara Bartolomeiu)

I. Trenul mixt la óra 8·40 min a. m.
II. Trenul mixt la óra 4 16 min. p. m.
III. Tren mixt la óra 9 46 séra.

Sosirea trenurilor în Brașov:

Dela Budapesta la Brașov:

I. Tren acc. p. Arad la órele 4·52 m. dim.
II. Trenul de persóne la óra 7·12 dim.
III. Tr. accel. peste Clușiŭ la ó. 2·09 m. p. m.
IV. Trenul mixt la óra 8·50 min. séra.

Dela Bucurescĭ la Brașov:

I. Tren. de pers. la óra 7·28 min. dimin. (numai dela Predeal).
II. Trenul accel. la óra 2.18 min. p. m. (Are legătură cu Sibiiu și Cluj).
III. Trenul pers., la óra 4 55 m. p. m.
IV. Trenul mixt. la óra 9·18 min. séra.

Dela Bereczk-Kezdi-Oșorheiu și Ciuc-Ghimes la Brasov:

I. Trenul de persóne la óra 8 16 m. dim.* (are legătură cu Ciuc-Sereda)
II. Trenul de pers. la óra 1·59 m. p. m.*
III. Trenul mixt, la óra 6·33 m. séra.*)
IV. Tren mixt. la órele 10·08 m. séra.
(* au legătură cu Ciuc-Gyimes).

Dela Zernescĭ la Brașov (gar. Bartolomeiu.)

I. Trenul mixt la óra 7·12 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 1·39 min. p. m.
III. Tren mixt la óra 7 07 séra.

Notă. Incepând cu 1 Iunie intră în circulațiune trenul direct Arad-Budapesta și trenul accelerat de dimineață Brașov-Budapesta.

Cărți noi.

In institutul de arte grafice „*Minerva*" au apărut următoarele cărți frumoase:

N. Dunăreanu. „Răsplată" (novele). Prețul cor. 1.50.

I. L. Caragiale. „Momente, Schițe, Amintiri". Prețul cor. 2.—.

Maria Baiulescu. „Extaz" (poezii). Prețul cor. 1.50.

M. Sadoveanu. „Dureri înăbușite" ediția II. Prețul cor. 2 —.

Adina Gr. Olănescu. „Cugetări". Prețul cor. 1 50.

Guy de Maupassant. „O viață" (umilul adevăr) traducere de *Em. Gârleanu.* Prețul cor. 2·—.

Se pot procura și prin librăria „Gazetei Transilvaniei" în Brașov și a se adauge la fiecare porto 10 bani.